

Żuławy

Tytuł projektu: **Plany działań ochronnych najcenniejszych hydrologicznie, krajobrazowo i kulturowo ekosystemów wodnych Żuław Elbląskich**

Termin realizacji projektu: 01.07.2013-31.12.2013

Koszt całkowity projektu: **16 350,00 PLN**

Kwota dofinansowania ze środków **WFOŚiGW w Olsztynie: 4 950,00 PLN**

<http://www.wfosigw.olsztyn.pl/>

Opis projektu:

Delta Wisły (Żuławy Wiślane) to obszar unikalny i cenny w skali kraju, tworzony wspólnie przez człowieka i przyrodę od XIII wieku. W tym czasie pokolenia osadników systematycznie odbierały ląd morzu. Osuszanie i odwadnianie nowych obszarów wymusiło budowę coraz to nowych kanałów, polderów czy rowów. W efekcie tych działań powstała skomplikowana i gęsta sieć hydrograficzna, o funkcji hydro-regulacyjnej, złożona z rzek, kanałów, rowów, a także z odciętych (celowo bądź naturalnie) starorzeczy. W tak ukształtowanej sieci rozwijały się ekosystemy wodne, o dotąd nieznanym lub słabo poznanym walorach krajobrazowych i hydrologicznych, a do tego setki lat osadnictwa pozostawiły przypuszczalnie wiele elementów minionych kultur, oznak dawnego sposobu użytkowania cieków delty.

Ze względu na niedostateczną wiedzę o zasobach wód warmińsko-mazurskiej części delty Wisły, w 2012 r. przeprowadzono inwentaryzację walorów krajobrazowych, hydrologicznych i kulturowych w 7 ciekach (Kan. Ślepy, Cieplicówka, Fiszewka, Tina Dolna, Tina Górna, Balewka i Dzierzgoń) oraz ich najbliższej okolicy, w łącznie 12 punktach pomiarowych. Celem tych badań było opisanie i oszacowanie zasobów cennych elementów krajobrazu i kulturowo-historycznych. Prowadzono również działania zmierzające do opisanie cech hydrograficznych tych układów wodnych oraz działania zmierzające do oceny różnorodności krajobrazowej i kulturowej, w tym też technicznej wybranych układów wodnych. Na podstawie badań było możliwe wytypowanie tych najcenniejszych układów, o wysokich walorach, obiektów stanowiących swoiste enklawy w rolniczym krajobrazie Żuław, mających duże znaczenie w utrzymaniu różnorodności krajobrazowej posiadających walory historyczne i kulturowe, a także mających znaczenie dla społeczności lokalnych, jako miejsce odpoczynku i rekreacji lub znaczenie symboliczne i pamiątkowe.

Wyniki inwentaryzacji pozwoliły wykazać, że wśród badanych cieków występują takie, które wyróżniają się walorami krajobrazowymi, hydrologicznymi i kulturowymi. Są to Cieplicówka, Fiszewka, Tina Dolna i Tina Górna. Na nich właśnie planowane są szczegółowe badania. Każdy obiekt będzie opisany w ten sam sposób, bazujący na zgromadzonych danych literaturowych i inwentaryzacji terenowej z 2012 r. oraz szczegółowych badaniach stanu zachowania elementów krajobrazu i kultury, które mają być przeprowadzone w 2013 r. Ze względu na interdyscyplinarny charakter badań i tym samym wielość użytych metod, charakterystycznych dla poszczególnych specjalności, podajemy (z konieczności) informacje, które chcemy uzyskać, w formie wzoru dokumentacji (załącznik 1). Zasadniczym elementem badań będzie analiza geobazy z informacjami z ogólnej inwentaryzacji (z 2012 r.) oraz z badań szczegółowych, planowanych na 2013 r. Dzięki niej będzie możliwe zmapowanie obszaru. Geobaza została zaprezentowana podczas konferencji

podsumowującej projekt Wody delty Wisły – natura i kultura (22 listopada 2012 r., Nowy Dwór Gdański).

Podczas badań w sezonie 2013 r. zostanie zdiagnozowany stan zachowania cennych obiektów kulturowych oraz stan zachowania elementów krajobrazu, zinwentaryzowanych w 2012 r. Zostaną określone zagrożenia, głównie antropogeniczne (zanieczyszczenia, zaniedbania itp.). Ważnym efektem planowanych na 2013 r. prac będzie wskazanie konkretnych działań ochronnych, rewitalizacyjnych i rozwiązań przeciwdziałających zniszczeniu tych obiektów, które w przyszłości mogą stać się wizytówką Żuław i pełnić funkcje aktywizujące, edukacyjne i ekoturystyczne.